

Ochrona środowiska a zrównoważony rozwój przemysłu wydobywczego – wnioski i konkluzje z seminarium

W dniu 10 października 2014 r. odbyło się w gmachu NOT-u w Krakowie Seminarium pt. „Ochrona środowiska a zrównoważony rozwój przemysłu wydobywczego” zorganizowane przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa, Forum Przemysłu Wydobywczego Pracodawców RP oraz Związek Pracodawców Polska Miedź.

W spotkaniu uczestniczyło około 50 osób reprezentujących administrację państwową (WUG, OUG), instytucje naukowe (IGSMiE PAN, AGH, UJ), przedsiębiorców przemysłu wydobywczego (sektora węgla kamiennego i brunatnego, kruszyw, rud miedzi, wapna, cementu) oraz organizacje pozarządowe i studenci Wydz. Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH.

Spotkanie stanowiło kontynuację debat, w ramach cyklu PRZEMYSŁ WYDOBYWCZY JAKO STRATEGICZNA BRANŻA POLSKIEJ GOSPODARKI, mających na celu wypracowanie konkluzji dotyczących kierunków rozwoju oraz potencjalnych barier dla branży wydobywczej w Polsce.

Zaproszonych gości w imieniu organizatorów Seminarium przywitała Pani dr hab. Joanna Kulczycka, prof. AGH (Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN). Rozpoczynając obrady zwróciła uwagę na dość powszechne postrzeganie przemysłu wydobywczego jako podmiotów negatywnie oddziałujących na środowisko. Natomiast nie dostrzega się jego znaczącego wpływu m.in. na wielkość zatrudnienia, dzięki tworzeniu nowych miejsc pracy (nie tylko w jego obrębie, ale usługach okołogórnictwowych) w długim przedziale czasu; ilość i wysokość danin wnoszonych na rzecz zarówno budżetu państwa, jak i samorządów lokalnych; rozbudowę infrastruktury; wzrost aktywności społeczności lokalnej, a także podnoszenia poziomu życia mieszkańców. Ponadto, nie dostrzega się, że ingerencja w środowisko jest przemijająca, a wyrządzone przekształcenia jego komponentów są minimalizowane (np. poprzez kompensację czy nadawanie terenom pogórnictwowych nowych wartości użytkowych często o wyższych walorach niż przed rozpoczęciem tej działalności).

Następnie Pan Bogusław Graboń (Z-ca Dyrektora Biura Związku Pracodawców Polska Miedź) serdecznie powitał uczestników obrad, w tym studentów będących potencjalną kadrą w przemyśle wydobywczym. Następnie stwierdził, że spotkanie jest szansą na wypracowanie rzetelnej wiedzy o potrzebach oraz znaczeniu górnictwa dla gospodarki krajowej, zrównoważonego rozwoju kraju, podnoszenia standardów życia oraz rzeczywistym oddziaływaniu działalności wydobywczej na środowisko i działaniach proekologicznych podejmowanych przez przedsiębiorców górniczych.

W wykładzie wprowadzającym Pani dr hab. inż. Elżbieta Pietrzyk-Sokulska, prof. IGSMiE PAN przedstawiła uwarunkowania dla rozwoju górnictwa w Polsce, szeroko omówiła wpływ przemysłu wydobywczego na poszczególne komponenty środowiska, ale także skupiła się na działaniach, jakie branża górnicza podejmuje na rzecz zmniejszenia presji na środowisko oraz korzyściach społecznych i ekonomicznych odnoszonych przez państwo i samorządy lokalne (w tym społeczności) z działalności górniczej. Kończąc wskazała możliwe kierunki rozwoju górnictwa w przyszłości.

W kolejnym referacie Pani Bogusława Madej (Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem, Wyższy Urząd Górniczy) zaprezentowała prawne aspekty dotyczące ochrony środowiska w górnictwie

w Polsce, wskazała na podstawowe zasady korzystania ze środowiska oraz działania mające na celu jego ochronę.

Kolejną część Seminarium stanowiły wystąpienia przedstawicieli przemysłu i ekspertów Forum Przemysłu Wydobywczego, których celem było wskazanie dobrych praktyk działalności firm górniczych w obszarze ochrony środowiska.

W tej części udział wzięli: Pani Urszula Mieszczak – Główny Inżynier ds. Ochrony Środowiska Katowickiego Holdingu Węglowego S.A., Pan Aleksander Kabziński – Prezes Zarządu Polskiego Związku Producentów Kruszyw, Pani Helena Byrdziak – Główny Inżynier ds. Euroekologii KGHM Polska Miedź S.A. oraz Pan Remigiusz Ziarno – Dyrektor Biura Gospodarki Złożem i Ekologii Kompanii Węglowej S.A.

Prelegenci zaprezentowali szeroką gamę prośrodowiskowych działań firm górniczych w celu zmniejszenia presji na środowisko, a także odniesione w tym zakresie sukcesy, które zaowocowały prestiżowymi wyróżnieniami i nagrodami w tym zakresie.

W toku dyskusji, prowadzonej przez Panią dr hab. Joannę Kulczycką, stwierdzono, że:

1. W istniejących regulacjach prawnych odnoszących się bezpośrednio i pośrednio do działalności wydobywczej w Polsce wszystkie komponenty środowiska (woda, powietrze, biosfera) są objęte ochroną, jednak – pomimo istniejących zapisów – w praktyce nie są podejmowane środki niezbędne do ochrony zasobów złóż kopaliny. W związku z tym ograniczona jest, a często niemożliwa dostępność do złóż już udokumentowanych ze względu na istniejące zapisy planów zagospodarowania przestrzennego,
2. Prowadzące działalność wydobywczą podmioty gospodarcze realizują wiele działań na rzecz ochrony środowiska uzyskując wiele nagród w ekologicznych konkurach i certyfikatów potwierdzających zgodność działań z normami zarządzania środowiskowego,
3. Firmy górnicze w ramach przyjętej strategii uwzględniają ryzyko ekologiczne, minimalizując niekorzystny wpływ na środowisko mając na względzie podnoszenie poziomu i warunków życia mieszkańców regionów górniczych poprzez efektywne wykorzystywanie surowców naturalnych, dążenie do współpracy z firmami o najwyższych standardach zarządzania oraz ciągłą edukację i podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz najwyższego kierownictwa.
4. Podmioty branży wydobywczej w Polsce dążą do realizacji zasady „zero odpadów” poprzez efektywniejszą przeróbkę wydobytych kopaliny, stosowanie nowych technologii przy tworzeniu produktów końcowych górnictwa.
5. Tradycyjnie rozumiane kierunki rekultywacji są rozszerzane poprzez tworzenie miejsc dziedzictwa górniczego związanych z dawną działalnością wydobywczą. Programy rewitalizacyjne obszarów pogórnich stwarzają szansę ochrony dziedzictwa geologicznego i georóżnorodności, dokumentując historię górnictwa i rozwój techniki górniczej, a także tworząc nowe wartości środowiska. Miejsca te niejednokrotnie mają wpływ na rozwój jednostek samorządu terytorialnego, w których występują, zwiększając walory przyrodnicze regionu i służąc jego promocji, stając się

również cennym wsparciem procesu edukacji. Wyrobiska poeksploatacyjne stwarzają warunki do powstawania nowych miejsc o wysokiej bioróżnorodności, które często są podstawą do ustanawiania m.in. parków krajobrazowych, rezerwatów czy obszarów sieci Natura 2000.